

แนวทางการพัฒนาผ้าไหมทอมือสู่ OTOP ระดับ 5 ดาว : กรณีศึกษากลุ่มทอผ้าไหมบ้านโนนหัน

ตำบลค้อเหนือ อำเภอเมืองยโสธร จังหวัดยโสธร

Guidelines for the development of hand-woven silk fabrics to a 5-star OTOP: a case study of Ban Non Han silk weaving group, Kho Nuea sub-district,

Mueang Yasothon district, Yasothon province

วิลาสินี ฮาตานปา

มหาวิทยาลัยรามคำแหง

Vilasini Hathanpa

Ramkhamhaeng University

Email: Thongmoon2500@hotmail.com

วันที่รับบทความ: 29 กันยายน 2563; วันแก้ไขบทความ 15 ตุลาคม 2563; วันที่ตอบรับบทความ: 18 ตุลาคม 2563

Received: September 29, 2020; Revised: October 15, 2020; Accepted: October 18, 2020

บทคัดย่อ

การศึกษา แนวทางการพัฒนาผ้าไหมทอมือสู่ OTOP ระดับ 5 ดาว กรณีศึกษากลุ่มทอผ้าไหมบ้านโนนหัน ตำบลค้อเหนือ อำเภอเมืองยโสธร จังหวัดยโสธรครั้งนี้ เป็นการศึกษาเชิงคุณภาพ โดยใช้วิธีการเก็บข้อมูลจากการสัมภาษณ์เชิงลึกของกลุ่มตัวอย่างทั้งสิ้น จำนวน 30 คน ผลการศึกษาพบว่า ผู้นำกลุ่มเป็นที่ยอมรับของสมาชิกและประชาชนในหมู่บ้านมีการคิดริเริ่มสร้างสรรค์ในตัวผลิตภัณฑ์มีพัฒนาให้มีความสวยงามและคงทนของสีต่อการซัก สีที่ย้อมมีความเหมาะสม มีข้อบังคับสำหรับการปฏิบัติงานของกลุ่ม มีหลักเกณฑ์และเงื่อนไขเกี่ยวกับการบังคับใช้ภายในกลุ่ม ปัจจัยการผลิตมีการปลูกหม่อน เลี้ยงไหมในชุมชน ปริมาณการผลิตตามยอดสั่งซื้อก่อน และผลิตเก็บไว้จำหน่ายที่ศูนย์ สีที่ใช้ในการย้อมส่วนใหญ่เป็นสีธรรมชาติ ได้จากพืชในส่วนที่เป็น เปลือกไม้ ใบไม้ รากไม้ ผล แก่นไม้ การนำภูมิปัญญาท้องถิ่นมาใช้ในชุมชน มีมาตั้งแต่อดีตจนถึงปัจจุบันเรียนรู้จากประสบการณ์ที่เคยปฏิบัติมา คณะกรรมการ สมาชิกและผู้แทนหน่วยงานที่เกี่ยวข้องว่า ความจริงผ้าไหมทอมือของบ้านโนนหัน มีความเข้มแข็ง มีชื่อเสียงเป็นที่รู้จักกันอย่างแพร่หลายและมีคุณภาพอยู่ในระดับต้น ๆ ของแหล่งผลิตผ้าไหมทอมือ กลุ่มตลาดเป้าหมายคือพ่อค้าส่ง และพ่อค้าปลีกในจังหวัดยโสธร และจังหวัดใกล้เคียง

คำสำคัญ: การพัฒนา, ผ้าไหมทอมือ, OTOP ระดับ 5 ดาว

Abstract

A Study of the Development of Hand-Woven Silk to OTOP at 5-Star Level: Case Study of Ban Non Han Silk Weaving Group, Kho Nuea Subdistrict, Mueang Yasothon District Yasothon province this time It is a qualitative study. The data was collected from in-depth interviews with a total of 30 sample subjects. The leader of the group is recognized by the members and the people of the village, has been creative in the product, has evolved to be beautiful and color fastness to washing. The dyed colors are suitable. There are regulations for use in the operations of the group. There are rules and conditions on enforcement within the group. Inputs were grown mulberry. Raising silk in the community Production quantity, produce according to the order amount first. And produced and stored for sale at the center Most of the colors used for dyeing are natural. It can be obtained from plants in the area of bark, leaves, roots, fruit trees, and the core of the local wisdom. Have been established from the past to the present, learn from the experiences that have been practiced in the committee, members and representatives of related agencies that The truth of Ban Non Han's hand-woven silk Strong It is widely known and the quality is among the top producers of handwoven silk. The target market is wholesalers. And retailers in Yasothon and nearby provinces

Keywords: Development, of hand-woven silk fabrics, A 5-star OTOP

บทนำ

การทอผ้าไหมของไทยมีมานานแล้ว แต่เดิมปลูกหม่อนเลี้ยงไหมและสาวไหมเอง โดยใช้กรรมดาทอใช้สอยกันภายในครอบครัวเท่านั้น และจัดได้ว่าเป็นงานหัตถกรรมอย่างหนึ่งที่ต้องใช้ความประณีตและความพิถีพิถันในการผลิตอย่างยิ่งยวด เส้นใยไหมที่ถักสานร้อยเรียงกันแต่ละเส้นจากที่ทอมือจึงแลออกมาด้วยความอุตสาหะ ทำให้เป็นผ้าที่มีค่ายิ่ง(วิจิต นันทสุวรรณ, 2528: 56) ด้วยเหตุนี้จึงถูกเลือกให้เป็นผ้าที่ใช้สวมใส่เฉพาะเทศกาลสำคัญ หรือมอบเป็นของขวัญสำหรับคนที่รับและนับถือ ไหมได้รับสมญานามว่าเป็นราชินีแห่งเส้นไหมเนื่องจากมีความงามอ่อนนุ่มตามธรรมชาติและมีคุณสมบัติในการระบายความร้อนและดูดซับน้ำได้ดีจึงรู้สึกสบายตัวเมื่อสวมใส่ต่อมากการทอไหมกลายเป็นอุตสาหกรรมจนได้รับความนิยมอย่างแพร่หลายทั้งชาวไทยและต่างประเทศ (กฤษณา วงษาสันต์ และคณะ. (2542 :155) การทอผ้าไหมในหมู่บ้านโนนหัน ตำบลค้อเหนือ อำเภอมืองยโสธร จังหวัดยโสธร ถือเป็นอาชีพหนึ่งที่ทำสืบทอดกันมาจากบรรพบุรุษ ปู่ ย่า ตา ยาย เป็นภูมิปัญญาดั้งเดิม เพื่อใช้สอยในครอบครัว นอกจากนี้ยังมีการนำไปจำหน่าย เพื่อเป็นการเสริมรายได้กับครอบครัว กลุ่มอาชีพทอผ้าไหมบ้านโนนหัน ตำบลค้อเหนือ อำเภอมืองยโสธร จังหวัดยโสธร เป็นกลุ่มที่ก่อตั้ง

ขึ้นจากสมาชิกของกลุ่มรวมตัวกันและมีหน่วยงานราชการมาช่วยเหลือในการจัดตั้ง ปัจจุบันมีสมาชิก จำนวน 30 คน ส่วนใหญ่เป็นคนในหมู่บ้าน ที่มีความรู้ด้านการทอผ้า กลุ่มได้รับการสนับสนุนงบประมาณ วัสดุอุปกรณ์ จากองค์การบริหารส่วนตำบลค้อเหนือ อำเภอเมืองยโสธร จังหวัดยโสธร สมาชิกกลุ่มส่วนใหญ่เป็นผู้สูงอายุจะ มารวมกันทอผ้าไหม ณ ที่ทำการกลุ่ม สำหรับวัตถุดิบที่ใช้คือ เส้นไหมที่มีอยู่ภายในชุมชนหรือนอกชุมชน เริ่มแรกเป็นการผลิตรูปแบบพื้น ๆ ขาดความสวยงาม จนกระทั่งทางพัฒนาการจังหวัดยโสธร ได้นำวิทยากรมา สอนและพัฒนาแบบให้สวยงามมีความหลากหลายรูปทรง และผู้ซื้อส่วนใหญ่เป็นกลุ่มชาวบ้านในชุมชนและ นอกชุมชน ซื้อไปใช้เองและกลุ่มยังนำไปออกจำหน่ายในงานที่ทางราชการจัดขึ้น ซึ่งการพัฒนากลุ่มอาชีพทอ ผ้าไหมสู่ OTOP นั้น จะเป็นแนวทางหนึ่งที่จะทำให้กลุ่มอาชีพสามารถดำเนินกิจการของกลุ่มให้อยู่ได้อย่าง ยั่งยืน (สัญญา สัญญาวิวัฒน์, 2543: 243)

วัตถุประสงค์ของการศึกษา

1. เพื่อศึกษาแนวทางการดำเนินงานของกลุ่มทอผ้าไหมบ้านโนนหัน ตำบลค้อเหนือ อำเภอเมือง ยโสธร จังหวัดยโสธร ในการพัฒนาผลิตภัณฑ์สู่ OTOP ระดับ 5 ดาว
2. เพื่อศึกษาแนวทางการพัฒนาผ้าไหมทอมือกลุ่มทอผ้าไหมบ้านโนนหัน ตำบลค้อเหนือ อำเภอ เมือง จังหวัดยโสธร สู่ OTOP ระดับ 5 ดาว
3. เพื่อศึกษาปัญหา อุปสรรค และแนวทางแก้ไขการดำเนินงานของกลุ่มอาชีพทอผ้าไหมทอมือสู่ OTOP ระดับ 5 ดาว

ขอบเขตของการศึกษา

ขอบเขตด้านเนื้อหา ข้อมูลที่ใช้ศึกษาการพัฒนาของกลุ่มทอผ้าไหมทอมือสู่ OTOP ระดับ 5 มี รายละเอียด ดังนี้

1. คุณลักษณะเกณฑ์การคัดสรรผลิต ประกอบด้วย 3 ด้าน คือ
 - ด้านผลิตภัณฑ์และความเข้มแข็งของชุมชน
 - ด้านการตลาดและความเป็นมาของผลิตภัณฑ์
 - ด้านคุณภาพผลิตภัณฑ์ผ้าไหมทอมือ OTOP ระดับ 5 ดาว
2. ปัญหา อุปสรรค และแนวทางการพัฒนาของกลุ่มทอผ้าไหม

ขอบเขตด้านพื้นที่ ศึกษากลุ่มทอผ้าไหมทอมือบ้านโนนหัน ตำบลค้อเหนือ อำเภอเมืองยโสธร จังหวัดยโสธร

ขอบเขตด้านประชากร ประชากรที่ใช้ในการศึกษาค้นคว้าครั้งนี้คือ สมาชิกกลุ่มทอผ้าไหม บ้านโนนหัน ประกอบด้วย คณะกรรมการและสมาชิกกลุ่มทอผ้าไหม จำนวน 25 คน และผู้แทนหน่วยงานที่เกี่ยวข้อง จำนวน 5 คน รวมทั้งหมด 30 คน

ขอบเขตด้านระยะเวลา ผู้ศึกษาใช้เวลาในการศึกษา ระหว่างเดือน ตุลาคม พ.ศ. 2558 ถึงเดือน ธันวาคม พ.ศ. 2558

ระเบียบวิธีการศึกษา

แนวทางการพัฒนาผ้าไหมทอมือสู่ OTOP ระดับ 5 ดาว กรณีศึกษากลุ่มทอผ้าไหมบ้านโนนหัน ตำบลค้อเหนือ อำเภอมืองยโสธร จังหวัดยโสธรครั้งนี้ เพื่อให้บรรลุวัตถุประสงค์ที่วางไว้ ผู้ศึกษาได้กำหนดรูปแบบของการศึกษา ประชากรกลุ่มตัวอย่าง ตัวแปรที่ใช้ในการศึกษา เครื่องมือที่ใช้ในการเก็บรวบรวมข้อมูล วิธีการเก็บรวบรวมข้อมูล วิธีการวิเคราะห์ข้อมูล การสร้างและการตรวจสอบคุณภาพเครื่องมือ ดังนี้

รูปแบบของการศึกษา

การศึกษา แนวทางการพัฒนาผ้าไหมทอมือสู่ OTOP ระดับ 5 ดาว กรณีศึกษากลุ่มทอผ้าไหมบ้านโนนหัน ตำบลค้อเหนือ อำเภอมืองยโสธร จังหวัดยโสธรครั้งนี้ เป็นการศึกษาแบบ เชิงคุณภาพ ข้อมูลที่ใช้ในการศึกษาในส่วนที่เกี่ยวข้องกับการศึกษาเป็นการเก็บรวบรวมข้อมูลจากการสัมภาษณ์แบบเจาะลึก และข้อมูลทางวิชาการที่เป็นเอกสาร ระเบียบ กฎหมาย หนังสือสั่งการและงานวิจัยที่เกี่ยวข้องต่าง ๆ มาประกอบการศึกษา

ประชากรและกลุ่มตัวอย่าง

การศึกษา แนวทางการพัฒนาผ้าไหมทอมือสู่ OTOP ระดับ 5 ดาว กรณีศึกษากลุ่มทอผ้าไหมบ้านโนนหัน ตำบลค้อเหนือ อำเภอมืองยโสธร จังหวัดยโสธรครั้งนี้ ประชากรที่ใช้ในการศึกษาคือคณะกรรมการสมาชิกกลุ่มทอผ้าไหมบ้านโนนหัน จังหวัดยโสธร จำนวน 25 คน และผู้แทนหน่วยงานที่เกี่ยวข้อง จำนวน 5 คน รวมทั้งหมด 30 คน

ตัวแปรที่ใช้ในการศึกษา

ตัวแปรอิสระ ประกอบด้วย เพศ อายุ สถานะผู้ให้สัมภาษณ์ อายุ และประสบการณ์ในการทำงานกลุ่มอาชีพทอผ้าไหมทอมือ

ตัวแปรตาม ประกอบด้วย การพัฒนาผลิตภัณฑ์ผ้าไหมทอมือสู่ OTOP ระดับ 5 ดาว ใน 4 ด้าน ได้แก่ 1) ด้านผลิตภัณฑ์ ความเข้มแข็งของชุมชน 2) ด้านการตลาด ความเป็นมาของผลิตภัณฑ์ 3) ด้านคุณภาพผลิตภัณฑ์ และ 4) ด้านแนวทางการพัฒนากลุ่มทอผ้าไหมทอมือบ้านโนนหัน

เครื่องมือที่ใช้ในการเก็บรวบรวมข้อมูล

การศึกษานี้ เครื่องมือที่ใช้ในการเก็บรวบรวมข้อมูล เป็นแบบสัมภาษณ์แบบเจาะลึก ซึ่งแบ่งออกเป็น 4 ส่วน ดังนี้

ส่วนที่ 1 ข้อมูลทั่วไปของผู้ให้สัมภาษณ์

ส่วนที่ 2 แนวทางการดำเนินงานของกลุ่มทอผ้าไหมทอมือสู่ OTOP ระดับ 5 ดาว

ส่วนที่ 3 แนวทางการพัฒนาผลิตภัณฑ์ผ้าไหมทอมือสู่ OTOP ระดับ 5 ดาว

ส่วนที่ 4 ศึกษาปัญหา อุปสรรค และแนวทางการแก้ไขการดำเนินงานของกลุ่มทอผ้าไหมทอมือสู่ OTOP ระดับ 5 ดาว

วิธีการเก็บรวบรวมข้อมูล

1. ประสานขอความร่วมมือประชากรที่เป็นประธานกรรมการ และกรรมการกลุ่มก่อนการลงพื้นที่สัมภาษณ์และสังเกตการณ์จริง
2. สัมภาษณ์เพื่อเก็บข้อมูลผู้ศึกษาได้ลงพื้นที่สัมภาษณ์และสังเกตการณ์ประชากรด้วยตนเอง และได้ทำความเข้าใจในวัตถุประสงค์ของการสัมภาษณ์ พร้อมชี้แจงรายละเอียดเกี่ยวกับข้อคำถามในการสัมภาษณ์
3. ตรวจสอบแบบสัมภาษณ์ให้มีการตอบคำถาม ความครบถ้วน สมบูรณ์ทุกฉบับ

วิธีการวิเคราะห์ข้อมูล

1. จำแนกข้อมูลเป็นหมวดหมู่ตามวัตถุประสงค์การศึกษา และตัวแปรที่ศึกษา
2. ตรวจสอบความถูกต้อง ความสมบูรณ์ของข้อมูลที่เก็บรวบรวมได้ โดยการตรวจสอบแบบสามเส้า
3. ข้อมูลที่ได้จากการสัมภาษณ์นำมาแยกส่วนจัดหมวดหมู่ โดยอาศัยการตีความที่มีกรอบแนวคิดและทฤษฎีที่เกี่ยวข้องเป็นพื้นฐาน
4. นำเสนอผลการศึกษา โดยวิธีการพรรณนาวิเคราะห์

ผลการศึกษา

การศึกษา แนวทางการพัฒนาผ้าไหมทอมือสู่ OTOP ระดับ 5 ดาว กรณีศึกษากลุ่มทอผ้าไหมบ้านโนนหัน ตำบลค้อเหนือ อำเภอเมืองยโสธร จังหวัดยโสธรครั้งนี้ เป็นการศึกษาเชิงคุณภาพ โดยใช้วิธีการเก็บข้อมูลจากการสัมภาษณ์เชิงลึกของกลุ่มตัวอย่างทั้งสิ้น จำนวน 30 คน และผู้ศึกษาได้แบ่งกลุ่มตัวอย่างที่จะลงพื้นที่เพื่อทำการสัมภาษณ์เชิงลึกออกเป็น 2 กลุ่ม คือ กลุ่มที่ 1 คณะกรรมการ สมาชิกกลุ่มทอผ้าไหม จำนวน 25 คน และกลุ่มที่ 2 ผู้แทนหน่วยงานที่เกี่ยวข้อง จำนวน 5 คน โดยนำเสนอผลการศึกษาตามวัตถุประสงค์ของการศึกษา ดังนี้

ส่วนที่ 1 ข้อมูลทั่วไปของผู้ให้สัมภาษณ์

กลุ่มที่ 1 คณะกรรมการ และสมาชิกกลุ่มทอผ้าไหม จำนวน 25 คน

- เพศ ชาย จำนวน 3 คน คิดเป็นร้อยละ 10
- เพศ หญิง จำนวน 22 คน คิดเป็นร้อยละ 73
- อายุเฉลี่ย 40-50 ปี จำนวน 7 คน คิดเป็นร้อยละ 23
- อายุ 51 ปีขึ้นไป จำนวน 18 คน คิดเป็นร้อยละ 60
- ประสบการณ์ในการทำงาน

ต่ำกว่า 5 ปี จำนวน 5 คน คิดเป็นร้อยละ 17

ตั้งแต่ 5 ปีขึ้นไป จำนวน 20 คน คิดเป็นร้อยละ 67

กลุ่มที่ 2 ผู้แทนหน่วยงานที่เกี่ยวข้อง	จำนวน 5 คน
- เพศ ชาย	จำนวน - คน คิดเป็นร้อยละ -
- เพศ หญิง	จำนวน 5 คน คิดเป็นร้อยละ 17
- อายุเฉลี่ย 40-50 ปี	จำนวน 5 คน คิดเป็นร้อยละ 17
- ตั้งแต่ 51 ปีขึ้นไป	จำนวน - คน คิดเป็นร้อยละ -
- ประสบการณ์ในการทำงาน	
ต่ำกว่า 5 ปี	จำนวน 2 คน คิดเป็นร้อยละ 8
ตั้งแต่ 5 ปีขึ้นไป	จำนวน 3 คน คิดเป็นร้อยละ 10

ส่วนที่ 2 แนวทางการดำเนินงานของกลุ่มทอผ้าไหมทอมือบ้านโนนหัน จังหวัดยโสธรสู่ OTOP

ระดับ 5 ดาว

จากการสัมภาษณ์คณะกรรมการ สมาชิกและผู้แทนหน่วยงานที่เกี่ยวข้องว่า ผู้นำกลุ่มเป็นที่ยอมรับของสมาชิกและประชาชนในหมู่บ้านมีการคิดริเริ่มสร้างสรรค์ในตัวผลิตภัณฑ์มีพัฒนาให้มีความสวยงามและคงทนของสีต่อการซัก สีที่ย้อมมีความเหมาะสม มีข้อบังคับสำหรับการปฏิบัติงานของกลุ่ม มีหลักเกณฑ์และเงื่อนไขเกี่ยวกับการบังคับใช้ภายในกลุ่ม ปัจจัยการผลิตมีการปลูกหม่อน เลี้ยงไหมในชุมชน ปริมาณการผลิตผลิตตามยอดสั่งซื้อก่อน และผลิตเก็บไว้จำหน่ายที่ศูนย์ สีที่ใช้ในการย้อมส่วนใหญ่เป็นสีธรรมชาติ ได้จากพืชในส่วนที่เป็น เปลือกไม้ ใบไม้ รากไม้ ผล แก่นไม้ การนำภูมิปัญญาท้องถิ่นมาใช้ในชุมชน มีมาตั้งแต่อดีตจนถึงปัจจุบันเรียนรู้จากประสบการณ์ที่เคยปฏิบัติมา

ส่วนที่ 3 ข้อมูลเกี่ยวกับแนวทางการพัฒนาผลิตภัณฑ์ผ้าไหมทอมือสู่ OTOP ระดับ 5 ดาว

จากการสัมภาษณ์คณะกรรมการ สมาชิกและผู้แทนหน่วยงานที่เกี่ยวข้องว่า ความจริงผ้าไหมทอมือของบ้านโนนหัน มีความเข้มแข็ง มีชื่อเสียงเป็นที่รู้จักกันอย่างแพร่หลายและมีคุณภาพอยู่ในระดับต้น ๆ ของแหล่งผลิตผ้าไหมทอมือ กลุ่มตลาดเป้าหมายคือพ่อค้าส่ง และพ่อค้าปลีกในจังหวัดยโสธรและจังหวัดใกล้เคียง แต่ส่วนใหญ่จะเน้นการขายปลีกแก่กลุ่มลูกค้าที่มาซื้อยังศูนย์รวมผลิตภัณฑ์ คุณภาพผลิตภัณฑ์ได้รับรองมาตรฐาน และมีการพัฒนาผลิตภัณฑ์ ให้เป็นที่เชื่อถือ เป็นที่ยอมรับ และสร้างความมั่นใจให้กับผู้บริโภคในการเลือกซื้อผลิตภัณฑ์ มีการรวมกลุ่มกันจดทะเบียนเป็นกลุ่มผู้ผลิตในชุมชน กลุ่มที่จดทะเบียนอย่างเป็นทางการ เช่น กลุ่มวิสาหกิจชุมชน ราคาผลิตภัณฑ์ขึ้นอยู่กับต้นทุน เวลาการผลิต ลักษณะและประเภทของสินค้า และต้นทุนจะเป็นตัวกำหนดราคาขั้นต่ำสุด

ตอนที่ 4 ข้อมูลเกี่ยวกับปัญหา อุปสรรค และแนวทางการแก้ไขการดำเนินงานของกลุ่มผ้าไหมทอมือบ้านโนนหัน จังหวัดยโสธรสู่ OTOP ระดับ 5 ดาว

จากการสัมภาษณ์คณะกรรมการ สมาชิกและผู้แทนหน่วยงานที่เกี่ยวข้องว่า ผลิตภัณฑ์ขาดความประณีต ขาดคนรุ่นใหม่ที่จะสืบทอด เส้นไหมราคาแพง ค่านิยมในการใช้ผ้าไหมของคนในชุมชนมีน้อย ความต้องการตลาดจำหน่ายผ้าไหมมัดหมี่ ความรู้ ทักษะในการแปรรูปผลิตภัณฑ์ สถานที่จำหน่ายไม่เป็นหลักแหล่ง

ช่องทางการจำหน่ายมีน้อย วัตถุดิบแพงขึ้น ตลาดการจำหน่ายมีน้อยและไม่แน่นอน ความละเอียด ความประณีตของเส้นไหมที่ใช้ทอเป็นสิ่งที่บ่งบอกให้รู้ว่ามีคนมีการปลูกหม่อนเลี้ยงไหมมานานแล้ว เส้นไหมได้จากตัวไหม ผ้าที่ผลิตจากเส้นไหมพันธุ์ดี ผิวของผ้าจะเรียบเนียน ทนทาน คุณภาพขึ้นอยู่กับพันธุ์ไหมและรูปแบบการทอ ขาดคนรุ่นใหม่ที่จะสืบทอด เรียนรู้ อาจทำให้การทอผ้าไหมของกลุ่มไม่มีใครสืบทอดต่อได้และคนรุ่นหลังจะไม่รู้การใช้ภูมิปัญญาท้องถิ่นที่มีมาตั้งแต่อดีตสูญหายไป

ข้อเสนอแนะ

ข้อเสนอแนะเพิ่มเติม แนวทางการพัฒนาผ้าไหมทอมือสู่ OTOP ระดับ 5 ดาว กรณีกลุ่มทอผ้าไหมบ้านโนนหัน ตำบลค้อเหนือ อำเภอเมืองยโสธร จังหวัดยโสธร ผลการศึกษาพบว่า จากการสัมภาษณ์ อยากให้หน่วยงานของรัฐสนับสนุนให้ผู้ที่มีความรู้ ความเข้าใจมาให้ความรู้ ให้คำแนะนำ หรือนักเรียนหรือคนรุ่นใหม่มาศึกษาเพื่อสืบทอด ให้ภาครัฐหาแหล่งที่วางสินค้าหลาย ๆ ที่ เพิ่มช่องทางการจำหน่ายโดยภาครัฐเข้ามาสนับสนุน รวมทั้งการอบรม ศึกษาดูงานจากสถานที่อื่น เพื่อนำมาปรับปรุงผลิตภัณฑ์ให้ทันสมัย ให้ผู้มีความรู้ให้คำแนะนำกลุ่มในการพัฒนาผลิตภัณฑ์ ส่งเสริมการตลาด การขาย และให้นำเด็ก เยาวชน เข้าไปศึกษาเพื่อขยายแนวความคิดสืบทอดภูมิปัญญาสู่รุ่นลูกต่อไป และให้มีการเผยแพร่ลวดลายผ้าทอของกลุ่มไปสู่กลุ่มและชุมชนอื่น

เอกสารอ้างอิง

- กฤษณา วงษาสันต์ และคณะ. (2542). *วิถีไทย*. กรุงเทพมหานคร : บริษัทคอมฟอร์ม จำกัด.
- วิจิต นันทสุวรรณ. (2528). *ภูมิปัญญาชาวบ้านในงานพัฒนา*. วารสารสังคมพัฒนา. 8 (5) 7- 8.
- สัญญา สัญญาวิวัฒน์. (2543). *การพัฒนาชุมชน พิมพ์ครั้งที่ 2*. กรุงเทพมหานคร : ไทยวัฒนาพานิช.